ИЗПИТНА ПРОГРАМА ЗА СЕМЕСТРИАЛЕН/ГОДИШЕН ИЗПИТ ПО ГЕОГРАФИЯ И ИКОНОМИКА (ПРОФИЛИРАНА ПОДГОТОВКА) 11. КЛАС – МОДУЛ 1: ПРИРОДНОРЕСУРСЕН ПОТЕНЦИАЛ. УСТОЙЧИВО РАЗВИТИЕ

ИЗПИТНА ПРОГРАМА ЗА ГОДИШЕН ИЗПИТ

ПО ГЕОГРАФИЯ И ИКОНОМИКА (ПРОФИЛИРАНА ПОДГОТОВКА)

11. КЛАС – МОДУЛ 1: ПРИРОДНОРЕСУРСЕН ПОТЕНЦИАЛ. УСТОЙЧИВО РАЗВИТИЕ

I. УЧЕБНО СЪДЪРЖАНИЕ (КОНСПЕКТ)

Геосистемна същност на природата и планетарни закономерности

Йерархична структура на геосистемите. Планетарни геосфери и техните взаимодействия. Кръговрат на веществата и енергията в геосферите. Общи планетарни закономерности – зоналност, азоналност, ритмичност и целенасоченост на географските процеси.

Природноресурсен потенциал (ПРП) на Земята – същност и обща класификация

Определяне на понятието природноресурсен потенциал. Класификация на природните ресурси: изчерпаеми (възобновими и невъзобновими) и неизчерпаеми ресурси. Териториално разпределение на природните ресурси по компоненти (минерални, енергийни, водни, поземлени, горски, рекреационни). Суровинно-енергиен проблем на човечеството.

Икономическа и пазарна оценка на природните ресурси

Методи за количествена и качествена оценка на ПРП. Пазарни механизми, ценообразуване и ресурсна рента. Влияние на научно-техническия прогрес върху достъпността и ефективността при експлоатацията на ресурсите. Географски фактори за икономическата усвояемост на природните среди.

Глобални екологични проблеми на съвременността

Същност и географско изражение на глобалните проблеми. Антропогенни климатични промени (парников ефект, глобално затопляне). Разрушаване на озоновия слой. Деградация на почвите, обезлесяване и опустиняване. Замърсяване на Световния океан и недостиг на питейна вода. Намаляване на биологичното разнообразие.

Концепция за устойчиво развитие. Трите стълба на устойчивостта

Историческо развитие на идеята за устойчивост (Докладът „Нашето общо бъдеще“ – 1987 г.). Същност и дефиниция на устойчивото развитие. Трите основни стълба: Икономическа устойчивост, Социална устойчивост и Екологична устойчивост. Индикатори за устойчивост – екологичен отпечатък, въглероден отпечатък и индекс на човешко развитие.

Глобални и регионални политики за устойчиво развитие. Дневен ред 2030

Глобални стратегически инициативи: Програма на ООН за устойчиво развитие и 17-те Цели за устойчиво развитие (ЦУР). Международни споразумения по климата (Парижко споразумение). Регионални екологични политики: Европейски зелен пакт (European Green Deal) и преход към кръгова и въглеродно неутрална икономика.

Природноресурсен потенциал и екологични предизвикателства в България

Обща оценка на ПРП на Република България по компоненти. Регионални екологични проблеми в страната (замърсяване на въздуха, басейнови води, битови и индустриални отпадъци). Национални стратегии и нормативна уредба за опазване на околната среда съобразно европейските стандарти.

II. ФОРМАТ НА ИЗПИТА

Изпитът се провежда под формата на писмена изпитна работа с продължителност 90 минути.

Общият максимален брой точки е 50. Изпитният вариант включва три компонента:

1. Компонент А: Тестова част – 20 задачи с избор на отговор (всеки верен отговор носи по 1 точка). Общо: 20 точки.

2. Компонент Б: Практически задачи – 3 задачи за анализ на статистически данни, графики или картосхеми (всяка задача носи до 5 точки). Общо: 15 точки.

3. Компонент В: Писмен казус – Решаване на 1 реален екологичен или ресурсен казус с аргументирано излагане на позиция и предложения за устойчиви решения. Общо: 15 точки.

III. КРИТЕРИИ ЗА ОЦЕНЯВАНЕ

- Възпроизвеждане на знания (до 20 т.): Точно дефиниране на термините; правилно класифициране на ресурсите и глобалните проблеми.

- Прилагане на знания в позната ситуация (до 15 т.): Правилно разчитане и интерпретиране на географска информация (карти, диаграми, таблици); разкриване на причинно-следствени връзки.

- Творческо мислене, анализ и вземане на решения (до 15 т.): Самостоятелен критичен анализ на екологичен казус; формулиране на аргументирани изводи и предлагане на алтернативни устойчиви решения.

IV. СКАЛА ЗА ОЦЕНЯВАНЕ

Процентно изражение / Точков интервал / Оценка:

- 0% – 49% / 0 – 24 точки / Слаб (2)

- 50% – 62% / 25 – 31 точки / Среден (3)

- 63% – 76% / 32 – 38 точки / Добър (4)

- 77% – 89% / 39 – 44 точки / Много добър (5)

- 90% – 100% / 45 – 50 точки / Отличен (6)

V. ИЗПОЛЗВАНА ЛИТЕРАТУРА ЗА ИЗПИТА

1. Луканов, А., М. Рашева, Н. Попов. География и икономика за 11. клас. Профилирана подготовка. Модул 1: Природноресурсен потенциал. Устойчиво развитие. Издателство „Клет България“ (марка „Анубис“), София.

2. Документи и доклади на ООН за Целите за устойчиво развитие (ЦУР) – Дневен ред 2030 (Официален портал на ООН).

3. Стратегически документи за Европейския зелен пакт (European Green Deal) – Официален сайт на Европейската комисия.

4. Годишни доклади за състоянието на околната среда в България – Изпълнителна агенция по околна среда (ИАОС).